..../2026. (.....) OGY HATÁROZAT

a magyar önkormányzatiság értékeinek megerősítéséről

Az Országgyűlés - a demokratikus jogállam részét képező helyi önkormányzás joga, mint a választópolgárok közösségét megillető kollektív alapjog és a magyar önkormányzati rendszer, mint a magyar államszervezet alapvető pillére melletti elkötelezettsége megerősítéseként - az alábbi határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy az 1989/1990-es rendszerváltás utáni demokratikus állami berendezkedés egyik legfontosabb értéke a helyi közösségek önrendelkezése és saját vezetőik megválasztásának joga.

2. Az Országgyűlés ezért megerősíti elkötelezettségét a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájában megfogalmazott és az 1989/1990-es rendszerváltás követő magyar alkotmányozási folyamatok során is töretlenül deklarált alapelvek - különösen az önkormányzati autonómia, a szubszidiaritás, a demokratikus helyi önkormányzás és a helyi közösségek önrendelkezésének elve - mellett.

3. Az Országgyűlés megerősíti a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájában is kifejeződő azon meggyőződését, hogy a helyi önkormányzatok védelme és megerősítése hozzájárulás egy olyan Európa építéséhez, amely a demokrácia és a hatalom decentralizációjának elvén alapul.

4. Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy a választópolgárok szabad választáshoz való joga sérthetetlen és tiszteletben tartja annak érvényesülését az önkormányzati választásokon, ezért támogatja, hogy a választópolgárok szabad akarattal meghozott döntése alapján mindenkor megválasztott önkormányzati képviselők és vezetők a választáskor hatályban lévő törvényben meghatározott megbízatási idejüket kitölthessék.

5. Következésképpen az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy minden olyan nyilatkozat, amely a 2029. évig tartó önkormányzati mandátumok idő előtti megszüntetését helyezi kilátásba, komoly alkotmányossági, jogállamisági aggályokat vet föl, súlyosan sérti a népszuverenitás elvét.

6. Az Országgyűlés nem támogatja a polgármesterek, a megyei közgyűlések elnökei és más választott önkormányzati tisztségviselők és képviselők újraválaszthatóságának törvényi korlátozását.

7. Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy az önkormányzati rendszer felülvizsgálatára, korrekciójára, az önkormányzati feladatok finanszírozására vonatkozó döntések meghozatalára csak az érintett önkormányzatokkal történő érdemi szakmai tárgyalások és társadalmi egyeztetések eredményeként kerülhet sor.

8. Az Országgyűlés kiáll amellett, hogy Magyarország minden települése rendelkezzen saját önkormányzattal és saját, közvetlenül választott polgármesterrel. Ugyanígy támogatja, hogy a megyék választópolgárainak közössége megyei önkormányzattal rendelkezzen, melynek képviselő-testülete tagjait a jövőben is szabad, közvetlen és titkos választás útján válassza meg.

9. Az Országgyűlés fontosnak tartja az önkormányzati hivatalok köztisztviselőinek és valamennyi önkormányzati dolgozónak a megbecsülését, szükségesnek tekinti a köztisztviselői életpálya modellt szabályozó jogszabályok megalkotását, hiszen a szakmai felkészültségük és elkötelezett munkájuk nélkül a települések és a megyék közszolgáltatásai nem működhetnének megfelelően.

10. Az Országgyűlés szükségesnek tartja az önkormányzatok finanszírozási rendszerének megerősítését és kiszámíthatóbbá tételét. A helyi önkormányzatok számára biztosítani kell a feladataikkal arányos, stabil, hosszútávon tervezhető és fenntartható pénzügyi forrásokat.

11. Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy Magyarország jövője csak erős, megbecsült, megfelelő jogosítványokkal és kiszámítható finanszírozással rendelkező önkormányzatokra épülhet.

Általános Indokolás

A magyar önkormányzatiság alkotmányos érték.

Az 1989/1990-es rendszerváltást megelőző állampárti időszakban az államszervezetnek nem voltak valódi alrendszerei, csak az állami igazgatásnak volt szervezetrendszere, önkormányzatok nem léteztek. A szovjet mintára létrehozott, kézi vezérléssel működő tanácsok a túlközpontosított, adminisztratív módszereket előnyben részesítő társadalom- és gazdaságszervezés helyi kiszolgálóiként, lényegében az állampárt helyi szervezetének alárendelésében, az egységes államhatalom helyi szerveiként működtek.

Ezen előzmények után, a totális államosítás, központosítás radikális tagadása érdekében Magyarországon egy Európában is egyedülállónak tekinthető olyan önkormányzati rendszer épült ki, mely a korábban tapasztalt erőteljes központosítás ellensúlya, a központosítás túlzó törekvéseinek korlátja lett.

A rendszerváltást követően az országgyűlés által 1990. augusztus 03. napján elfogadott első önkormányzatokról szóló törvény, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény miniszteri indoklásában mindezt a jogalkotó is egyértelműen kifejezésre juttatta, amikor kinyilatkozta, hogy „a megfelelő önállósággal rendelkező, demokratikusan megalakított és működő önkormányzatok a jogállam tartópillérei”.

A rendszerváltást követően az Alkotmány és az Alaptörvény is ettől a szemlélettől áthatva biztosították az önkormányzati autonómiát.

A helyi önkormányzáshoz való jog és így a helyi önkormányzatok legnagyobb értéke abban rejlik, hogy megtestesítik azt a minden jól működő polgári demokráciában uralkodó jogállami alapfelfogást, miszerint a közfeladatokat elsősorban a polgárokhoz legközelebb álló közigazgatási szervnek kell megvalósítania és ezt a helyi választópolgárok bevonásával, az általuk közvetlen, titkos és egyenlő választójog alapján választott tisztségviselők, önkormányzati képviselők közreműködésével végzik.

Az önkormányzatok egyúttal a központi hatalom, a kormányzat esetleges túlzó központosító törekvéseivel szembeni kiegyensúlyozó tényezőkét is értelmezhetők.

Az utóbbi időben sajnálatos módon az önkormányzatok olyan jelenségeknek lehetnek tanúi, melyet a rendszerváltás óta eltelt időben nem igazán tapasztalhattak: a közigazgatás legfőbb szerve, azaz a Kormány egyes tagjaitól számos esetben olyan megnyilatkozások történtek, amelyek egyes önkormányzati típusok azonnali megszüntetésére, a helyi önkormányzáshoz való jog és a népszuverenitás elve szerint, jogállami keretek között szabadon megválasztott önkormányzati képviselők, polgármesterek, megyei közgyűlési tisztségviselők mandátumának idő előtti megszüntetésére utalnak.

Mindezt úgy, hogy az ezzel kapcsolatos egyeztetésekbe az önkormányzatok és érdekszövetségeik egyáltalán nem kerültek bevonásra, érdemi kommunikáció a tervezett átalakítási, megszüntetési elképzelések kapcsán az önkormányzatok irányába nincs, társadalmi párbeszéd nincs, ezáltal egy olyan egyoldalú kommunikáció zajlik, ahol a célkeresztben lévő szervezeteknek, jelesül az önkormányzatoknak esélyük sincs érdemi reakciót kifejteni.

A legfőbb népképviseleti szervnek, azaz az Országgyűlésnek, ahol minden magyar választópolgár képviselete megvalósul választott képviselői által, kötelessége felszólalni a végrehajtó hatalom túlzó törekvéseivel szemben és egyúttal saját maga, mint jogalkotó figyelmét is felhívni a 1989 előtti totalitárius állami berendezkedést követően kialakított polgári demokrácia vívmányainak (különösen a népszuverenitás, jogállamiság, jogbiztonság, szubszidiaritás elveinek) megőrzését illetően, melybe az önkormányzatiság értékei melletti kiállás is beletartozik.

Indokolt ezért, hogy az Országgyűlés mindezt határozatban is kifejezze.